

Lisa 20

Kinnitatud Saku Muusikakooli direktori
20.06.2018 käskkirjaga nr 5-ü

Saku Muusikakooli viola põhiõppe õppekava, 7 õppeaastat, kokku 1120 tundi, koosneb viola põhiõppe ainekavast, solfedžo põhiõppe ainekavast ja muusikaloo põhiõppe ainekavast vastavalt õppeaastale: I - 140, II – 140, III – 140, IV – 175, V – 175, VI – 175 ja VII – 175 tundi

1. Ainete loend

- 1.1 I-VII klassis toimub 2 viola ja 2 solfedžo tundi nädalas.
- 1.2 IV-VII klassis toimub 1 muusikaloo tund nädalas.

2. Õppekava eesmärk

- 2.1 Õppekava eesmärk – õnnelik ja enesekindel inimene, kes:
  - 2.1.1 on sihipäraselt arendatud pillivaldamise oskuste ja loomevõimega;
  - 2.1.2 omab muusikaliseks kutseõppeks vajalikku kvaliteetset algharidust;
  - 2.1.3 on süvamuusikat mõistev ja hindav;
  - 2.1.4 orienteerub erinevates muusikastiilides ning armastab muusikat ja musitseerimist;
  - 2.1.5 osaleb Saku valla kultuurielu edendamisel.

3. Viola põhiõppe ainekava

Viola põhiõppe ainekava sisaldab materjali, mida järgides on võimalik saavutada professionaalne tase pillimängu algastmes ning soovi ja heade eelduste korral jätkata õpinguid kõrgema astme muusikakoolides. Igal õppeaastal peaks toimuma piisavalt palju õpilaskontserte ja tehnilisi arvestusi. Tehniline arvestus hõlmab teatud arvu etüüde ja heliredeleid, mida õpilane esitab vastavale komisjonile. Õppeaasta lõpus toimub hindeline kontsert. Noorema ja vanema astme küpsust tunnistab hindeline eksam, kus õppeprogrammi nõuded on eelnevalt kindlaks määratud. Tulemusrikkaks tööks on oluline korras pilli ja poogna olemasolu (head keeled, mugav lõuahoidja, sild või padi jne). Vajalik on oskuslik repertuaarivalik, mis lähtub eelkõige õpilase individuaalsusest ja on talle jõukohane. Tasemenäited ei sisalda kogu olemasolevat pedagoogilist repertuaari, vaid on valikuline. Põhitegevused: õige mänguasendi, liigutuste vabaduse ja osavuse saavutamine, muusikalise kuulmise arendamine. Konkreetne tooni- ja väljendusrikas fraasikujundus, ja eri karakterite välja toomine läbi tehniliselt õige teostuse. Selge vormikujundus ja õige stiil.

3.1 I klass, viola, noorem aste (I-IV klass)

Õppe sisu:

Õige pilli- ja poognahoiu saavutamine. Võimalikult vaba ja mugav pillimäng. Täpse intonatsiooni ja kõla taotlemine. Rütmitunde arendamine.

1) Tehnilised nõuded: heliredelid ja kolmkõlad: 1-2 oktaavilised mažoorid ja minoorid, näiteks: Re-mažoor ja re-minoor, La-mažoor ja la-minoor, Sol-mažoor, sol-minoor.

2) Etüüdid.

Tasemenäited:

a) Suzuki Violakool I

b) Lihtsad etüüdid

3) Palad.

Tasemenäited:

a) W.A. Mozart – „Allegretto“, „Vals“; „Mailaul“

b) A. Holzer-Rhomberg Fiedelmax 1

c) T.A. Bayly – „Long, long ago“;

d) Blackwell Viola Time Joggers

4) Esinemispraktika ja tehnilised arvestused:

a) I poolaasta – detsembris palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala);

b) II poolaasta: märtsis heliredelite arvestus, mais palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala).

3.2 II klass, viola

Õppe sisu:

Stabiilse pilli- ja poognahoiu kinnitamine. Pingevaba ja mugava mänguasendi leidmine.

Intonatsiooni ja kõla täpsustamine. Strihhid: detache, legato ja nende kombinatsioonid, sujuv keelevahetus.

1) Tehnilised nõuded: heliredelid ja kolmkõlad: 1-2 oktaavilised mažoorid ja minoorid, näiteks: Re-mažoor ja re-minoor, Do-mažoor ja do-minoor, Sol-mažoor, sol-minoor.

2) Etüüdid.

Tasemenäited:

a) Suzuki Violakool II

3) Palad.

Tasemenäited:

a) A. Holzer-Rhomberg Fiedelmax 2, 3

b) R. Schumann. Lõbus talupoeg

c) J. Brahms Vals

d) G. F. Händel Bourree

e) Blackwell Solo time for viola

f) J. B. Lully – Lauluke, Gavott

4) Suurvormid.

Tasemenäited

a) Rieding Concertino

5) Esinemispraktika ja tehnilised arvestused:

a) I poolaasta: novembris heliredelite arvestus, detsembris palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala);

b) II poolaasta: märtsis tehniline arvestus arvestus (kaks erineva tehnikaga etüüdi), mais palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala).

3.3 III klass, viola

Õppe sisu:

Vaba ja loomulik mänguasend. Parema ja vasaku koostöö saavutamine. Ilusa tooni saavutamine. Rütmitunde täiustamine. Muusikalise kuulmise arendamine.

1) Tehnilised nõuded: heliredelid ja kolmkõlad: 1-2 oktaavilised mažoorid ja minoorid, I-III positsioonis, näiteks: Re-mažoor ja re-minoor, Do-mažoor ja do-minoor, Sol-mažoor, sol-minoor, Mi-mažoor ja mi-minoor.

2) Etüüdid.

Tasemenäited:

- a) Lihtsad etüüdid violale koost. N.Murzin
- b) Suzuki Violakool III

3) Palad.

Tasemenäited:

- a) J. S. Bach – aaria „Talupoja kantaadist“;
- b) A.Holzer-Rhomberg Fiedelmax 4
- c) Blackwell Solo time for viola 1
- 4) Suurvormid.

Tasemenäited:

- a) 1. A.Vivaldi kontsert d-moll I osa
- b) F.Seitz Kontsert nr 5 I osa
- 5) Esinemispraktika ja tehnilised arvestused:
  - a) I poolaasta: novembris heliredelite arvestus, detsembris palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala);
  - b) II poolaasta: märtsis tehniline arvestus (kaks erineva tehnikaga etüüdi), mais palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala).

3.4 IV klass, viola

Õppe sisu:

Täpse intonatsiooni ja rütmi saavutamine. Püüdlemine kandva ja kauni kõla poole.

Muusikalise väljendusrikkuse arendamine. Tehniliste võtete täiustamine. I, II, III positsiooni õppimine koos positsiooni vahetusega. Tutvumine topeltnootide, akordide, flažolettide, trillerite mängimisega. Striigid: detache, legato, martele, staccato.

1) Tehnilised nõuded: heliredelid ja kolmkõlad: 1-2 oktaavilised mažoorid ja minoorid I-III positsioonis koos positsiooni vahetusega, näiteks: La-mažoor Sol-mažoor, la-minoor, sol-minoor, DO-mažoor ja do-minoor.

2) Etüüdid.

Tasemenäited:

- a) Suzuki Violakool IV
- 3) Palad.

Tasemenäited:

- a) A.Dvorak Humoresk
- b) L.van Beethoven Menuett
- c) L.Boccerini Menuett
- d) J.Brahms Hällilaul
- 4) Suurvormid.

Tasemenäited:

- F.Seitz Kontsert nr 2 II, III osa
- 5) Esinemispraktika ja tehnilised arvestused:
  - a) I poolaasta: novembris heliredelite arvestus, detsembris palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala);
  - b) II poolaasta: märtsis tehniline arvestus (kaks erineva tehnikaga etüüdi), mais noorema astme üleminekueksam, kus esitatakse kaks eri karakteriga pala või suurvorm (I osa kontserdist).

3.5 V klass, viola, vanem aste (V-VII klass)

Õppe sisu:

Muusikalise väljendusrikkuse arendamine. Intonatsiooni, väljendusrikkuse ja kõla kujundamine, topeltnootide, akordide mängimine. Vibraato õppimine.

1) Tehnilised nõuded: heliredelid ja kolmkõlad – kolme oktaavilised mažoorid ja minoorid.

2) Etüüdid.

Tasemenäited:

- a) Suzuki Violakool V
- b) F. Wolfarth – „60 etüüdi“ op. 45
- 3) Palad.

Tasemenäited:

- a) Kogumik Palad violale koost.M.Reitih
- b)C.Bohm Perpetuum mobile
- c) M.Marrais 4 prantsuse tantsu
- d) Krestomaatia V klassile M.Reitih
- e) Blackwell Solo time for viola 2
- 4) Suurvormid.

Tasemenäited:

- a)F. Kuchler. Kontsertiino D-duur op. 15 (Vivaldi stiilis)
- b) Ch. Dancla. Variatsioonid
- c) F. Kuchler. Kontsertiino D-duur op. 12
- 5) Esinemispraktika ja tehnilised arvestused:
  - a) I poolaasta: novembris heliredelite arvestus, detsembris palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala);
  - b) II poolaasta: märtsis tehniline arvestus (kaks erineva tehnikaga etüüdi), mais palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala).

3.6 VI klass, viola

Õppe sisu:

Muusikalise väljendusrikkuse arendamine. Fraasikujundus, eri karakterite välja toomine läbi õige tehnilise teostuse. Strihhid: detache, martele, staccato, spiccato.

- 1) Tehnilised nõuded: heliredelid ja kolmkõlad – kolme oktaavilised mažoorid ja minoorid.
- 2) Etüüdid.

Tasemenäited:

- a) F. Wolfarth – „60 etüüdi“ op. 74;
- b)Suzuki Violakool VI
- 3) Palad.

Tasemenäited:

- a) F.M. Veracini Gigue
- b) N. Rubinštein. Vokk
- c)Krestomaatia VI klassile M.Reitih
- 4) Suurvormid.

Tasemenäited:

- a) Ch. Dancla. Variatsioonid
- b) F. Kuchler. Kontsertiino D-duur op. 12
- 5) Esinemispraktika ja tehnilised arvestused:
  - a) I poolaasta: novembris heliredelite arvestus, detsembris palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala);
  - b) II poolaasta: märtsis tehniline arvestus (kaks erineva tehnikaga etüüdi), mais palade arvestus (suurvorm, pala).

3.7 VII klass, viola

Õppe sisu:

Selge vormikujunduse ja õige stiili leidmine, konkreetne toonikujundus. Iseseisva muusikalise mõtlemise ja väljendusrikkuse arendamine.

- 1) Tehnilised nõuded: kolme oktaavilised heliredelid, kolmkõlad ja septakordid (mažoorides ja minoorides). Topeltnootides tertsid, sekstid, oktaavid.
- 2) Etüüdid.

Tasemenäited:

a) Etüüdid violale koost. Guštšina, Stolitskaja

3) Palad.

Tasemenäited:

a) J. Raff – „Kavatiin“;

b) Kogumik Palad violale koost. M. Reitih

c) Blackwell Solo time for viola 2,3

4) Suurvormid.

Tasemenäited:

a) Dancla – „Variatsioonikogumik Palad violale koost. M. Reitih

b) F. Kuchler – „Kontsertiino D-duur“.

c) G.F. Händel Kontsert violale I osa

5) Esinemispraktika ja tehnilised arvestused:

a) I poolaasta: novembris heliredelite arvestus, detsembris palade arvestus (kaks erineva karakteriga pala);

b) II poolaasta: märtsis tehniline arvestus (kaks erineva tehnikaga etüüdi), mais vanema astme eksam, mis on ühtlasi kooli lõpueksam, kus tuleb esitada 1-2 etüüdi, 2 eri karakteriga pala, suurvorm (I osa kontserdist).

5. Muusikaloo põhiõppe ainekava

Muusikaloo põhiõppe ainekava eesmärk on õpilastes tekitatud muusika kuulamise vajadus, oskus seda hinnata, kujundatud muusikatunnetuse võime, orienteerumisvõime erinevates muusikastiilides ja ajastutes, kvaliteetselt edasiantud baastadmised.

5.1 IV klass, muusikalugu (noorem aste)

Õppe sisu:

1) Heli omadused, heli teekond tekkimisest kuulajani, akustika põhitõed.

2) Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, meetrum, helilaad, tempo, dünaamika, register, tämber, harmoonia (homofoonia- polüfoonia), faktuur.

Muusika näiteid esitatakse klaveril, võimalusel kasutatakse õpilaste repertuaari.

3) Vokaalmuusika hääleliigid, ansamblid, koorid.

4) Eesti rahvalaul ja selle liigid.

5) Eesti rahvapillid ja pillilood.

6) Eesti rahvatantsud.

7) Partituur: sümfooniaorkestri pillid partituuri järjekorras, pillirühmadest moodustuvad ansamblid, orkestri paigutus.

Muusikanäidetena kasutatakse Viljaandi Muusikakoolis valmistatud CD-d, S. Prokofjevi muusikalist muinasjuttu „Petja ja hunt“ ja klaverijuttu „Neli heldet haldjat“.

8) Helitööde ülesehitus: motiiv, fraas, lause, periood.

9) Põhiskeemid vormidest: 2- ja 3- osaline lihtvorm, 3- osaline liitvorm, variatsioonivorm, rondovorm.

Näited Anu Kõlari raamatust „Muusikalugu“.

10) Tantsud: ajaloolised tantsud (menuett, gavott, polonees, masurka, krakovjakk, polka, booloro, tšardaš, valss, tango).

11) Lavamuusika (ballett, ooper, rock-ooper, operett, muusikal).

Muusika näidetena kasutatakse Viljaandi Muusikakoolis valmistatud CD-d.

4. Solfedžo põhiõppe ainekava

Solfedžo põhiõppe ainekava eesmärk on õpilastes arendatud sisemine kuulmine, intonatsiooni

täpsus, lauluoskus, muusikaline kirjaoskus, analüüsivõime.

Aine õpetamise käigus arendatakse järgmisi oskusi:

1) Laulmine

Laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus.

Astmetaju arendamine. Astmete tabamine astmetabelil: noodinimedega, vabalt valitud silbil, astmenumbritega ja/või astmenimedega. Laulmine noodijoonestikult rändnoodi järgi.

Heliredeli laulmine: tervikuna, tetrakordide kaupa, erinevates taktimõõtudes, rütmiseeritult, kaanonina.

Solfedžeerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega. Õpitud harjutuse transponeerimine. Õpitud harjutuse laulmine peast. Tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.

Mitmehäälsuse arendamine. Heliredelid intervallides (ters, sekst jne.). Intervallide laulmine kahehäälselt. Akordide laulmine 3-4 häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh. kaanonid). Saatega laul.

2) Rütm

Rütmis liikumine. Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. Ostinato rütmid laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmi kaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.

3) Analüüs

Rütmianalüüs. Meloodiaanalüüs. Vormianalüüs. Laadi ja/või helistiku analüüs. Intervallide analüüs. Akordide analüüs. Dünaamika analüüs.

4) Diktaat

Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat. Lünkdiktaat. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks.

Kahehäälneline diktaat.

5) Improvisatsioon

Meloodia improvisatsioon: antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne.), antud rütmile.

Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks. Lihtsamad rütmipartituurid.

Saate improvisatsioon: bass antud meloodiale, teine hääle antud meloodiale, põhikoolmkõlade bassi saade.

6) Itaaliakeelsed oskussõnad

Tempode nimetused. Tempomuutused. Dünaamika. Iseloomu väljendavad sõnad.

NOOREM ASTE I (soovitavalt klassid I – II)

Õppe-eesmärgid

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab:

- astmetaju arendamist laulmise kaudu;
- rütmitaju arendamist rütmiharjutuste ja -mängude kaudu
- hääle ja lauluoskuse arendamist;
- muusikalise kuulmise ja tonaalsuse tunnetuse arendamist;
- muusikateooria algtõdede omandamist (noodikirja algteadmised, ilma võtmemärkideta ja väheste võtmemärkidega helistikud, taktimõõdud jms);
- lihtsa muusikalise teksti üleskirjutamist.

Õppesisu

TEOORIA

Noodikirja algteadmised:

- noodijoonestik ja abijooned, nootide asukohad noodijoonestikul ja abijoonetil, noodivarte õigekiri;
- viiuli- ja bassivõti, nootide tähtnimed.

Meetrum, rütm, tempo, muusikaline vorm:

- takt ja taktijoon, rõhulised ja rõhutud taktiosad, taktidesse jaotamine, lõpujoon, eeltakt, kordusmärgid;
- taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4 (= C), taktiviipamise skeemid;
- noodivältused ja pausid (vältused täisnoodist ja täispausist kuni kuueteistkümnendiknoodini ja -pausini), punkt noodi järel, pidekaar;
- rütmifiguurid („ti-ti”, „tiri-tiri”, „ti-tiri”, „tiri-ti”, „tai-ri”, „ta-i-ti”);
- tempotähised (adagio, largo, andante, moderato, allegro, presto);
- dünaamikatähised (p, mp, mf, f, crescendo, diminuendo)
- fermaat;
- muusikalise vormi taju arendamine laulmise ja muusika kuulamise kaudu (näiteks küsimusvastus, salm-refraan).

Duur ja moll ehk mažoor ja minoor:

- heliredel ja selle ehitus, täistoon ja pooltoon, püsivad ja ebapüsivad astmed, juhtheli;
- duur- ja mollkolmkõla (mažoor- ja minoorkolmkõla), kolmkõlade tähistused väljaspool helistikku: „M“ - duurkolmkõla ja „m“ - mollkolmkõla;
- kuni kahe võtmemärgiga helistikud, paralleelhelistikud, molli loomulik ja harmooniline kuju, meloodiline moll tutvustavalt;
- • transponeerimine suuliselt ja kirjalikult (aste üles ja alla), kordamise, varieerimise ja sekventsia mõisted.

Intervallid:

- priim, sekund, tert, kvart, kvint, oktav.

LAULMINE

Lauldakse igas tunnis. Laulmise juures pööratakse tähelepanu õigele hingamisele, fraseerimisele ja dünaamikale.

- helistike laulmine;
- intervallide ja kolmkõlade laulmine helistikus;
- kaanonite laulmine;
- astmenumbritega laulmine;
- noodist laulmine (sh lastelaulud);
- lühikesed suulised diktaadid.

RÜTMIMÄNGUD

- meetrumitaju arendamine erinevate rütmimängude ja harjutuste abil.

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaadid:

- kuni 4-taktiline diktaat (võimalusel mängituna eri pillidega);
- lünkdiktaat;
- mäludiktaat;
- meetrumivaba astmediktaat;
- diktaat astmenumbritega;
- rütmidikaat.

NOOREM ASTE II (soovitavalt klassid III – IV)

Õppe-eesmärgid

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab:

- astmetaju arendamist laulmise ja muusikalise kuulmise kaudu;
- hääle ja lauluoskuse arendamist;
- muusikalise kuulmise arendamist;
- muusikateooria algtõdede täiendavat omandamist;
- muusika noteerimise oskust;
- meloodiale saatebassi leidmist (edasijõudnutel ka akordide leidmist).

Õppesisu

TEOORIA

Rütm ja taktimõõt:

- taktimõõt 3/8 (edasijõudnutel ka 6/8);
- täiendavad rütmigrupid kuuteistkümnendik- nootide- ja -pausidega;
- edasijõudnutel soovituslikult: triool ja süngoop;
- ühe- ja kahepartiiga (ühe- ja kaherealised) rütmiharjutused.

Helistikud ja akordid, tähtharmonia:

- kolme ja nelja märgiga helistikud (duur ning loomulik ja harmooniline moll, meloodiline moll tutvustavalt);
- põhikolmkõlad astmetähistustega I, IV ja V. Tutvustavalt funktsioonide nimetused;
- I kolmkõla pöörded tähistusega I6 ja I64;
- dominantseptakord astmetähistusega (V7) ja koos lahendusega duuris ja harmoonilises mollis;
- tähtharmonia akordimärkide tutvustamine õpitud akordide ja helistike piires (duur- ja mollkõlmkõla, V7);
- tutvustavalt kõrvalastmete kolmkõlad;
- lihtsatele lauludele põhikolmkõladel põhineva saate leidmine (bassi või akordi lisamine).

Intervallid:

- kõik lihtintervallid;
- intervallide suurus toonides, harmooniliste ja meloodiliste intervallide äratundmine kuulmise põhjal, nende laulmine ja määramine helistikus.

LAULMINE

Lauldakse igas tunnis. Laulmise juures pööratakse tähelepanu õigele hingamisele ja fraseerimisele ning dünaamikale.

- I kolmkõla pöörete ja põhikolmkõlade laulmine duuris ning harmoonilises mollis;
- helistike laulmine;
- intervallide ja akordide laulmine õpitud helistikes;
- kaanonite laulmine;
- astmenumbritega laulmine;
- noodist laulmine (sh kahehäälsed harjutused ja lastelaulud).

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaadid:

- lühike kirjalik diktaat (võimalusel mängitud erinevate pillidega);
- lünkdiktaat;
- mäludiktaat;
- meetrumivaba astmediktaat;
- diktaat astmenumbritega;
- rütmidikaat (kirjutatakse üles meloodia rütm või koputatud rütm).

LOOMING JA IMPROVISATSIOON

- omaloodud meloodia- või rütmiharjutused;
- omaloodud rütmiostinatod ja põhikolmkõlade saated antud meloodiale;
- õpetaja abiga tehtavad kerged seaded.

Võimalusel kasutada tunnis aeg-ajalt põhipille intervallide ja laadide (duur ning loomulik ja harmooniline moll) määramiseks, lihtsama meloodia järelemängimiseks jms.

TASEMETÖÖ NÕUDED

Üldiselt tasemetööst

Tasemetöös kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, kasutatavad taktimõõdud 2/4 ja 3/4 (v.a koputades esitatava rütmiharjutuse puhul, kus võib esineda ka 3/8).

Kirjalik osa

MUUSIKA NOTEERIMINE

- 1) Astmediktaat 8 nooti. Esitatakse meetrumivabalt, mängitakse 2-3 korda. Õpilane kirjutab noodid üles vahetult mängimise ajal.
- 2) Diktaat 4 takti, ilma eeltaktita. Mängitakse 7 korda, millele võib vajadusel lisanduda 1-2 korda. Kirjutamise aeg kuni 15 minutit. Võimalusel vältida diktaadi esitamist klaveril.
- 3) Rütmidiktaat 4 takti. Meloodia rütmi või koputatud rütmi üleskirjutamine. Mängitakse kuni 6 korda. Kirjutamise aeg kuni 10 minutit.

KUULAMINE

- 4) Intervallide ja akordide kuulamine. Mängitakse 8 intervalli ja akordi, kõiki kolm korda järjest (esimene kord harmooniliselt, teine kord meloodiliselt, kolmas kord harmooniliselt). Valikus on duur- ja mollkolmkõlad ning dominantseptakord (ilma lahenduseta). Tähistused: „M“ - duurkolmkõla, väike „m“ – mollkolmkõla, „V7“ - dominantseptakord.

TEOORIA

- 5) intervallide määramine etteantud meloodia põhjal.

Suuline osa

Kogu suuline pilet on ühes helistikus, v.a varemõpitud harjutus.

LAULMINE

- 6) heliredeli laulmine;

- 7) samas helistikus kolmkõla pöörete või põhikolmkõlade ja dominantseptakordi laulmine koos lahendusega;
- 8) võõra harjutuse laulmine;
- 9) varemõpitud harjutuse laulmine.

RÜTMI KOPUTAMINE

10) rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti, fikseeritud löökpillipartiina, kasutatakse taktimõõte 2/4, 3/4 ja 3/8).

VANEM ASTE (soovitavalt klassid V - VII)

Õppe- eesmärgid

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab:

- astmetaju arendamist laulmise ja harmoonilise kuulmise kaudu;
- hääle ja lauluoskuse arendamist;
- muusikateooria omandamist;
- muusika noteerimisoskuse arendamist.

Õppesisu

TEOORIA

Rütm ja taktimõõdud:

- 6/8 taktimõõtet, tutvustavalt ka taktimõõdud 2/2, 3/2 ja 6/4, muusikanäidete põhjal tutvustatakse samuti segataktimõõtu ja vahelduvtaktimõõtu;
- triool, süngoop (sh süngoobid kaheksandikega ja kuueteistkümnendikega), pidekaarega tähistatavad rütmid.

Helistikud ja laadid:

- meloodiline moll;
- kuni viie märgiga helistikud, tutvustavalt helistikud kuni seitsme märgini, kvindiring;
- edasijõudnutele tutvustavalt pentatoonika ja diatoonilised laadid;
- tutvustavalt diatoonilised ja kromaatilised läbiminevad helid ja abihelid. Intervallid:
- kõikide lihtintervallide kordamine, intervallide ehitamine helistikuväliselt üles ja alla.

Akordid:

- akordide tähistused nii rooma numbrite (astmetähistega) kui tähtharmonia akordimärkidega;
- põhikolmkõlade pöörded, pöörete tähistamine tähtharmonia akordimärkidega;
- kõrvalastmete kolmkõlad, nende tähistamine tähtharmonia akordimärkidega;
- diatoonilised septakordid, nende tähistamine tähtharmonia akordimärkidega;

Soovitavad tähised:

- C-noodist ehitatud suur mažoorne septakord CM7 või CMaj7
- D-noodist ehitatud väike minoorne septakord Dm7
- G-noodist ehitatud väike mažoorne septakord G7
- H-noodist ehitatud vähendatud septakord Bo7
- H-noodist ehitatud poolvähendatud septakord Bø7
- V7 pöörded nii duuris kui ka harmoonilises mollis koos lahendustega: I pööre V65 lahendusega I; II pööre V43 lahendusega I, III pööre V2 lahendusega I6;
- edasijõudnutele tutvustavalt v.VII7 lahendusega duuri I ja >VII7 lahendusega molli I;

- kuulmise järgi tuttavale meloodiale akordisaate või saatebassi leidmine, võimalusel kasutada tunnis teooria praktiseerimiseks aeg-ajalt põhipille.

LAULMINE

- intervallide laulmine nii helistikus kui antud noodist üles ja alla;
- heliredelite laulmine (loomulik duur, loomulik, harmooniline ja meloodiline moll);
- akordide laulmine (põhikolmkõlad pööretega, V7 pööretega);
- harmooniliste järgnevuste laulmine;
- harjutuste laulmine, kaanonid, noodist laulmine, mitmehäälsus.

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaadid klaveril ning võimalusel erinevate pillidega:

- lünkdiktaat, mäludiktaat;
- saatega meloodia kuulamine, märgitakse üles ainult meloodia;
- edasijõudnutel üksikute altereeritud helidega diktaat.

Järgnevus:

- neljahäälsed harmoonilised järgnevused (4-8 takti) tähistatuna nii rooma numbrite kui akordimärkidega;
- bassi märkimiseks araabia numbreid või noteerida see bassivõtmes;
- edasijõudnutega harjutada figureeritud järgnevust;
- soovitus kasutada õppematerjalina tuntud muusikateoseid, k.a rütmimuusika lugusid.

VANEMA ASTME EKSAMINÕUDED

Üldiselt eksamist

Diktaadid ja suulised ülesanded on kuni nelja märgiga helistikes, akordide ehitamine kuni viie märgiga helistikes. Kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, suulises osas ka meloodiline moll. Kasutatavad taktimõõdud on 3/4, 4/4 ja 6/8 (välja arvatud ühehäälse rütmiharjutuse koputamine, punkt 10).

Kirjalik osa

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaat

1) Diktaat 4 takti, taktimõõdus 6/8 või diktaat 4 takti, taktimõõdus 3/4 või 4/4. Kirjutamise aeg maksimaalselt 15 minutit. Mängitakse kuni 7 korda.

Järgnevus.

Tähistada nii rooma numbrite kui tähtharmonia sümbolitega. Bass on tähistatud noteerituna bassivõtmes.

2) Järgnevus kitsas seades kuni 5 takti. Akordide valik: põhikolmkõlad pööretega, dominantseptakord põhikujus, vähendatud septakord mollis, II septakord duuris.

INTERVALLIDE JA AKORDIDE KUULAMINE

3) Viie põhiseptakordi kuulamine. Mängitakse harmooniliselt 6 akordi, igat kolm korda.

- Väike mažoorne septakord (7)

- Suur mažoorne septakord (Maj7/M7)
- Väike minoorne septakord (m7)
- Vähendatud septakord (o7)
- Poolvähendatud septakord (ø7)

4) Intervallide ning kolmkõla ja selle pöörete kuulamine. Mängitakse harmooniliselt 6 intervalli või akordi, kõiki kolm korda.

Akordide määramine ja ehitamine

5) Määrata ja ehitada neli akordi: kaks akordi tähtharmonia märgistuse põhjal ja kahele akordile leida tähtharmonia märgistus. Näide: Leia akordimärk (akordid 1 ja 2), ehitada akord tähtharmonia järgi (3 ja 4).

Suuline osa

1) Heliredeli laulmine (loomulik duur, harmooniline või meloodiline moll), lisaks valik akordidest: põhikolmkõlad pööretega ja V7 pööretega antud helistikus.

2) Intervallide laulmine – laulda kaks lihtintervalli antud noodist üles ja alla.

3) Ühehääelse rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti). Kasutatavad taktimöödud 3/4, 4/4, 3/8, 6/8. 4) Tundmatu harjutuse laulmine.

5.2 V klass, muusikalugu (vanem aste)

Õppe sisu:

1) Keskaeg: romaani ja gooti stiil, gregooriuse laul, varajane mitmehäälsus, organum, motett, rüütli laul.

2) Renessans: ajastu üldisloomustus, võrdlus keskajaga, uued laululiigid – ballata, madrigal, Palestrina, Orlandus Lassus, ajastu pillid.

3) Barokk: ajastu üldisloomustus, võrdlus renessansiga, A. Vivaldi elu ja looming, „Aastaajad” (kordamisena).

J. S. Bachi elu ja looming: inventsioonid, prelüüdid ja fuugad (HTK), oreliteosed (tokaata ja fuuga d moll).

Concerto grosso mõiste, Brandenburgi kontserdid.

Vokaalmuusika (mõni aaria või kantaadi osa).

4) Klassitsism: ajastu üldisloomustus ja võrdlus barokiga, uued žanrid.

J. Haydni elu ja looming.

Sümfoonia mõiste ja ülesehitus.

Sonaat-allegro vorm, instrumentaalkontsert.

Keelpillikvarteti mõiste ja ülesehitus.

W. A. Mozarti elu ja looming: sümfooniad, klaverisonaadid.

Ooperiloomingust katkendid ooperitest „Figaro pulm”, „Don Giovanni” ja „Võluflööt”.

Reekviem.

Ludvig van Beethoveni elu ja looming, helikeele võrdlemine Haydni ja Mozarti loominguga.

Klaverisonaadid.

Sümfooniad.

5.3 VI klass, muusikalugu

Õppe sisu:

1) Romantism

F. Schubert: laulud, laulutsüklid, sümfooniad, klaverimuusika, kammermuusika.

F. Chopin: etüüdid, prelüüdid, poloneesid, mazurkad, valsid.

R. Schumann: klaverimuusika - klaveripalade tsükkel „Lastestseenid”.

E. Grieg: klaveripalad ja orkestrimuusika – kontsert klaverile ja orkestrile a-moll, muusika

H.Ibseni draamale „Per Gynt”.

J. Sibelius – sümfooniline muusika.

H. Alfven – Rootsi rapsoodia nr. 1.

2) Baltimaade muusika

Läti muusika: piirialade rahvalaulude sarnasus, Cimse seminarist, A. Kalniņi looming.

Leedu muusika: M. Tšiurlionise sümfoonilised poemid „Mets” ja „Meri”.

3) Vene muusika

Rahvalaulust Glinkani – M. Glinka orkestrimuusika, ooperid.

Vene muusikaelu 19. saj. 2. poolel: „Võimas rühm” (A. Borodin, M. Mussorgski, N. Rimski-Korsakov, C. Cui, M. Balakirev)

P. Tšaikovski: klaveripalade tsükkel „Aastaajad” ,kontsert klaverile ja orkestrile nr. 1, sümfooniline muusika, ooperid, balletid.

S. Prokofjev: ballett „Romeo ja Julia”, sümfooniad.

D. Šostakovits: prelüüdid ja fuugad, sümfooniad, filmimuusika.

5.4 VII klass, muusikalugu

Õppe sisu:

1) Põgus ülevaade 20. sajandi muusika uutest suundadest: impressionism, ekspressionism, neoklassitsism.

2) Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. sajandil: laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus, 3 esimest üldlaulupidu, rahvusliku heliloomingu teerajajad (Kunileid, Thomson, Saebelman, Hermann), esimesed professionaalid (Kappel, Härma, Türrpu), esimene sümfooniaorkester (Läte).

3) Eesti muusikaelu 20. sajandil:

R. Tobias, A. Kapp, nende osa sümfoonilise muusika arendamisel.

H. Eller – põhjamaise helikeele taotlused.

E. Tubin – Eesti suurim sümfonist, esimese balleti looja.

M. Saar ja C. Kreek – rahvaviiside arendusvõtted nende lauludes.

V: Tormis- rahvamuusika kasutamine, võrdlus Saare ja Kreegiga.

G. Ernesaks- laulutaat, tema tegevusvaldkonnad, ooperid.

Uute muusikaliste väljendusvahendite kasutuselevõtt: E. Tamberg, A. Pärt

Uus põlvkond, 20. sajandi II poolel sündinud heliloojad: L. Sumera, E. S. Tüür.

Lõpueksam VII klassis, mis koosneb õppeaasta jooksul kuulatud muusikanäidete äratundmisest ning küsimustest eesti muusika kohta.